

11. fejezet

SPIRITUALIZMUS – 1.b RÉSZ

A Biblia tanúbizonysága – folytatás

A varázslókra használt ószövetségi kifejezések vizsgálata.

A következőkben pedig a természetfeletti tevékenységek gyakorlóira használt bibliai kifejezéseket fogjuk megvizsgálni, minden alkalommal megadva a héber szót és lehetséges magyarázatát.

Hartummim. A „jövendőmondó írástudók” az 1Mózes 41,8-ban. Ezen a néven szerepelnek az egyiptomi varázslók („Egyiptom írástudói”) József és Mózes idejében (2Móz 7,11), és Dániel idejében a babilóniaiak is. A szó valószínűleg a héber *heret*, véső, íróvessző szóból ered, és a papi osztály azon tagjait jelöli, akik bár a varázslás egyéb neveit is úzték, elsődleges foglalatosságuk az írás volt. Ezek napjaink írómédiáinak felelhetnek meg, akiket a *Glimpses of a Brighter Land (Pillantások egy ragyogóbb országba)* c. könyv szerzője szerint ötféleképpen lehet csoportosítani: akiknek a kezét közvetlenül a démon mozgatja, anélkül, hogy a saját akaratuk részt venne benne; akiknek az elméjében egyesével jelennek meg a szavak, egy időben azzal, amikor azokat automatikusan papírra vetik; akik szellemhangok diktálása alapján írnak; akik a levegőben vagy valamilyen alkalmas tárgyon megjelenő szavakat és mondatokat másolják le; és végül, akik jelenlétében olykor látható, olykor láthatatlan szellemkéz veszi föl a tollat és írja le vele közléseit.

Háhámim. A „bölcsek” a 2Mózes 7,11-ben, de mivel a szó a *hartummim*hoz kapcsolódik, és kiderül, hogy a *háhámim* (tsz.) változtatták kigyóvá botjaikat, ebből az következik, hogy nem azért nevezték őket így, mert pusztán filozófusok vagy tapasztalt emberek voltak, hanem mert természetfeletti lényekkel álltak kapcsolatban, kiknek segítségével az emberinél nagyobb bölcsességet tanúsítottak, és varázserőt tudtak kifejteni. Összehasonlíthatjuk ezzel az angol *wizard (varázsló)* szót, amely eredetileg bölcs embert jelentett.

Mózes 5. könyvének 18. fejeztében igen figyelemreméltó szakaszt találunk, mely fordításunkban így olvasható: „Ne találtséd te közötted, aki az ő fiát vagy leányát átviszi a tűzön, se jövendőmondó, se igéző, se jegymagyarázó, se varázsló; se bűbájos, se ördögösöktől tudakozó, se titok-fejtő, se halottidéző; mert utálat az Úr előtt mind, aki ezeket műveli”.

Az utálatok felsorolása azzal kezdődik, hogy „aki az ő fiát vagy leányát átviszi a tűzön”, amit azonban nem szabad úgy értenünk, hogy ez a gyermekek elégetését jelenti a Molochnak áldozatképpen, hanem valami tűz általi megtisztítást, vagy tűzkeresztséget, mely által az adott istennek szentelték őket, és az elképzelés szerint megszabadultak az erőszakos haláltól való félelemtől¹. Ez, mint egyfajta bűbáj vagy varázslás, természetesen a mágiák között szerepel. Most pedig a fennmaradó kifejezéseket vizsgáljuk meg sorrendjük szerint.

---

1 Az, hogy ezt a szokást számos keresztény országban még ma is gyakorolják a Szent Iván-éji tűzgyújtással a nyár közepén, túlságosan is jól ismerjük ahhoz, hogy bizonyítani kelljen. Megemlíthetjük azonban, hogy a Hereford Times egy előtünk lévő példánya beszámolót tartalmaz Mr. Gibson, egy Wesleyánus lelkész Wolverhamptonban tartott előadásáról a „hazai pogányságról”, amelyben a következő állítás szerepel: „Hallottak a perzsa tűzimádókról, és talán nem is gondolták, hogy hatvan-hetven mérföldes körzetben nekünk is vannak tűzimádóink. Szent Ivánkor Herefordshire számos dombján tüzek égtek, miközben a parasztok körülöttek táncoltak, és a szertartás nem fejeződött be, amíg a fiatalok közül néhányan át nem mentek a tűzön”.

Kászam. Jós, aki természetfeletti eszközökkel deríti ki a múlt, jelen és jövő rejtett dolgait. Átfogó kifejezésnek tűnik, melyet arra használnak, aki jelek, szimbólumok vagy közvetlen szellemközlések által jósol.

Meónen. Egyesek szerint olyan gyökből származik, amely többféle jelentéssel is bírhat: a szó ugyanis jelentheti rejtett tudományok művelőjét vagy felhőkből jósolót. Sokkal valószínűbb azonban az *ájin*, a szem szóval való kapcsolat; és ebben az esetben a szemmel megbűvölő, vagy a modern nyelvben a mesmerista jelentésére következtethetünk, aki a másik embert mágneses álomba ringatja, és jóslatszerű kijelentéseket nyer tőle. Sokan azonban inkább a „megfigyelő” jelentését részesítik előnyben, vagyis azt, aki a belek aprólékos vizsgálatát végzi, hogy abból előjeleket következtessen ki, ellentétben az augurral, aki látható és hallható jelekből jósol.

Menáhes. Ez a szó a *náhás*, kígyó szóval függ össze, és általában úgy magyarázzák, hogy sziszegőt, suttogót, továbbá varázsigeek ráolvasóját jelenti. De az ige használata a Piél igeképzővel együtt más irányba látszik mutatni. Az 1Mózes 30-ban Lábán kérleli Jákóbot, hogy maradjon vele: „És azt mondta neki Lábán: Kérlek, ha kegyet találtam szemeidben; bűvöléssel megtudakoltam – vagy inkább: megfigyelés útján rájöttem –, hogy az Úr megáldott engem teéretted” (1Móz 30,27). Amikor pedig Benhadad szolgáinak könyörgésére Aháb így válaszolt: „Hát él még? Testvérem ő” (1Kir 20,32-33), azt olvassuk, hogy a férfiak ezt „kedvező jelnek”, „jó ómennek” vették. Úgy tűnik tehát, hogy az ige elsődleges jelentése a gyors megfigyelésből levont következtetés, a másodlagos pedig a jóvendülés. Az első jelentésből származik a *náhás*, a kígyó, gyors észjárása miatt, a másodikból a *menáhes*, az augur, aki jelek és előjelek, mint például a madarak éneke és repülése, légi jelenségek és egyéb látványosságok és hangok megfigyelése alapján jósol.

Mekassef. E szó gyöke azt jelenti, „imádkozni”, de csakis hamis istenekhez vagy démonokhoz. Ezért valószínűleg azokra alkalmazzák, akik varázsigeeket vagy mágikus formulákat használnak.

Hever hávar. Szó szerint valamilyen zsinór vagy varázsige megkötője. Tehát vagy tárgyi varázseszközök és amulettek készítője; vagy, ami sokkal valószínűbb, olyan személy, aki varázsigeek és ráolvasások segítségével démonokkal kerül kapcsolatba, hogy segítséget vagy információt szerezzen tőlük. Bevett szokás, hogy a modern szeánszokat a szellemek jelenlétének megidézésére szolgáló énekek kántálásával vagy éneklésével nyitják meg.

Sáal ób. Démonoktól tudakozódó. Azaz, aki olyan közösséget alakított ki a démonokkal, hogy közvetlenül kommunikálhat velük, és nincs szüksége se jelek, se előjelek közvetítésére, és nem igényli varázsigeek használatát sem ahhoz, hogy magához hívja őket.

Az *ób* jóvendőmondó démon, de a szó egy korábbi felbukkanásakor arra az emberre használja az Ige, aki ilyen szellemmel van kapcsolatban. Eredetileg börtömlőt jelentett, és az elsődleges jelentéséből a másodlagosba való átmenetet világosan felismerhetjük Elihu következő felkiáltásában: „Mert telve vagyok szavakkal; szorongat engem belül a szellem. Íme bensőm olyan, mint a lefojtott bor; mint az újbor tömlője, meg akar hasadni” (Jób 32,18-19). Ezt a szót tehát úgy tűnik, azokra használták, akikbe tisztátalan szellem ment, mert amikor a démonok jóslatszerű válaszokat készültek adni, a megszállott ember teste meduzzadt és felpuffadt. Összehasonlíthatjuk ezt Virgilius leírásával a jóvendőmondó Sibylláról (Aeneis VI. 48-51.), mert elmondja, hogy képe eltorzult, mellkasát háborgás duzzasztotta, alakja megnőtt, amikor az isten szelleme megszállta. Egyesek szerint ugyanakkor a médiumot azért nevezték *óbnak*, mert ő csak az edénye vagy porhüvelye volt a szellemnek; de mindkét esetben a kifejezést később magára a démonra alkalmazták.

Hogy a szellem valóságosan benne lakozik abban az emberben, aki jósol általa, azt a 3Móz 20,27 már korábban idézett szakaszából láthatjuk, melynek szó szerinti fordítása: „Az a férfi vagy az a nő, akiben démon van” stb. Ezzel szoros összefüggésben van a filippibeli szolgálólányról szóló leírás, akiben püthóni szellem volt². Pál ugyanis ráparancsolt a szellemre, hogy jöjjön ki belőle, és a leány azonnal elveszítette természetfeletti képességeit.

A középkori boszorkányok történeteiből, és abból, amit napjaink médiumaitól hallunk, valószínűnek tűnik, hogy az *óbbal* való kapcsolat gyakran, ha ugyan nem mindig, megegyezés eredménye, mely alapján a szellem, szolgálataiért cserébe, használhatja a médium testét. Valóban okkal feltételezhetjük, hogy a médium pusztán abban különbözik a démonizálttól (ördögöstől), a szó megszokott értelmében, hogy az egyik esetben egyezés áll fenn a démon és a megszállott között, míg a másik eset félelmetes kettőssége és zűrzavara abból ered, hogy az emberi szellem nem hajlandó passzívan behódolni, és beleegyezni a betolakodóval való szövetségbe.

És ne higgyük, hogy az ördögösök kora lejárt; néhány évszázad eltelte nem békéltette meg a démonokat testetlen állapotukkal, ma is éppen olyan mohón vágnak arra, hogy testbe öltöztessék magukat, mint valaha. Egy érdekes beszélgetés során, amelyet az író a néhai Dr. Forbes Winslow-val folytatott, az utóbbi kifejezte meggyőződését, hogy a tébolydáinkban fekvő betegek nagy része megszállott, nem pedig őrült. Az ördögösöket különös kettősségük alapján különböztette meg, valamint az alapján, hogy amikor átmenetileg felszabadulnak a démon elnyomásától, gyakran képesek leírni azt az erőt, mely végtagjaikat megragadja, és akaratuk ellenére szégyenletes tettekre vagy beszédre kényszeríti őket.

Jidóni. Tudó – azaz olyasvalaki, aki a kívánt információt a vele kapcsolatban lévő szellemek által képes megadni.

Dáras el hametim. Halottaktól tudakozódó, halottidéző, aki tanácsért vagy információért fordul holtakhoz. Az elgondolás szerint a kísérszellem idézte meg a kívánt szellemet, úgy mint a mai spiritualizmusban, de amint látni fogjuk, sok esetben, sőt valószínűleg mindben, maga az *ób* személyesítette meg a halottat.

Ezek tehát a Mózes ötödik könyve 18. fejezetében említett utálatosságok, de az Írás más kifejezéseket is használ a hasonló vagy rokon technikák művelőire.

Ittim. Ez a szó Ézsaiásnál található (Ézs 19,3), és úgy tűnik, suttogókat, mormolókat jelent, azaz olyanokat, akik varázsigéket vagy ráolvasásokat ismételveknek.

Ézsaiás leírásában az asztrológusairól híres város, Babilon bukásakor említést találunk a *hávar sámajimról* (Ézs 47,13), az égvizsgálókról, azaz az egek felosztóiról, olyan csillagjósokról, akik házakra osztják föl az eget jövőbeliséik érdekében.

Ugyanezeket az embereket utána *hózim bakkóhávimként*, csillagnézőként írja le, akik horoszkópkészítés miatt tanulmányozzák a csillagokat.

Végül pedig azt mondja róluk, hogy *modiim lehódesim*, azaz, akik megfigyeléseik alapján havi előrejelzéseket készítenek.

Dánielnél két újabb kifejezést találunk a tiltott módszerek ismerőire.

Assáf (Dán 1,20). Varázsló. Valószínűleg rejtett technikák gyakorlója, mivel a szó az *aspá*, tegez, azaz „nyilak rejteke” szóval rokon.

---

2 A bibliafordításunktól való eltérés okára a fejezet végén fogunk visszatérni lábjegyzetben.

Gazrin (Dán 2,27). Akik valamit eldöntenek, meghatároznak valaki élete felől; születési számítások technikájának gyakorlói. Olyan asztrológusokra használták, akik a születés órájának ismerete alapján a csillagok helyzete és különböző számítások és jóslások segítségével meghatározták az ember sorsát.

Megjegyzések a varázslásra utaló szavakra az Újszövetségben.

Az Újszövetségben a következő, átfogónak és általánosnak tűnő elnevezéseket találjuk a sötétség erőivel praktikálókkal kapcsolatban.

Magoi (μάγοι). A mágusok eredetileg perzsa vallási osztályt jelentett, de befolyásuk később sok országra kiterjedt. Papokként jártak el, áldozatokat írtak elő, jövendőmondók voltak, álmok és jelek magyarázói. Órigenész (a Kr. u. 3. században; *Contra Celsum*, I. 60.) megerősíti, hogy gonosz szellemekkel kommunikáltak, és következésképpen bármit megtehettek, ami csak láthatatlan szövetségeseik hatalmában állt. Ha a korai keresztény szerzők állításaiban megbízhatunk, bizonyos, hogy jól ismerték a mesmerizmust és a mai spiritualizmus minden egyéb gyakorlatát.

Pharmakosz (φάρμακος). Aki gyógynövényeket, növényi drogokat használ, akár mérgezés, akár varázsital vagy rontás céljából – ezeket a jelentéseket Platón gondosan megkülönbözteti *A törvények* c. művében. Arisztophanész *A felhők* c. írásában Sztrepziadész egy thesszaliai boszorkány (*pharmakisz*) felbélrlését javasolja, hogy lecsalogassa a holdat; a *pharmakeuein* igét pedig Hérodotosz a fehér paripák feláldozására utalva használja, amellyel a bölcsek a Sztrümón folyót akarták megbűvölni. A *pharmakeia* (φαρμακεία) a Septuagintában is szerepel azoknak a praktikáknak a kifejezésére, amelyekkel az egyiptomi varázslók Mózes csodáit utánozták. Ezek a példák elégségesek, hogy megláthassuk, a szó hamarosan a „varázsló” általános megnevezésévé vált; és jelentésének kutatása közben azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a régiek gyakran adtak be drogokat (mérgező gyógynövényeket, gombákat) azzal a céllal, hogy a mesmerizmushoz hasonló hatást váltsanak ki velük.

Az Újszövetségben kétszer is egymás mellett szerepel a varázslás (*pharmakeia*) és a bálványimádás (Gal 5,20; Jel 21,8); és az elsőhöz írt kommentárjában Lightfoot helyesen jegyzi meg, hogy a bálványimádás a hamis istenek nyílt elismerését jelenti, a varázslás pedig a gonosz erőivel való titkos üzemeket.

Ta perierga praxantón (τὰ περιεργα πραξάντων) – Csel 19,19. Akik illetéktelen – azaz mágikus – tevékenységet folytattak. Talán egyebek mellett az epheszosi betűknek nevezett híres amulettekkel is kereskedtek, melyek állítólag az Artemisz képeire írt misztikus szavak másolatait hordozták, és viselőjüket minden bajtól megvédték. Az efezusiak által megsemmisített könyvek között asztrológiai számítások, köztük Horatius *Babylonios numerosa* is ott lehetett.

Három csoportba sorolhatjuk a varázslás formáit.

A felsorolt meghatározások alapján megfigyelhetjük, hogy a démoni praktikák három csoportba oszthatók. Az elsőbe az előjelek, szimbólumok, jelek és tiltott tudományok által való mindenfajta jóslás tartozik, a másodikba azok, amelyeknél varázsigéket és ráolvasásokat használnak a kívánt eredmény eléréséhez, a harmadikba pedig a démonokkal való közvetlen, értelmes kommunikáció és együttműködés összes fajtája tartozik.

Az első csoport esetében az (elő)jeleket és szimbólumokat kétségkívül a démonok rendezték el, akik, miután a megbízhatóságukba vetett hitet kiépítették azáltal, hogy bizonyos események bekövetkezte előtt megjelenítették ezeket, innentől már könnyedén tudtak az emberi elmére hatni, és

egyszerű látszattal vagy eltántorították az embereket szándékaiktól, vagy gonoszságra ösztönözték őket.

Ami a tiltott tudományokat illeti, mivel valószínű, hogy a természetben minden hatással van ránk, lehet némi igazságalapjuk – sőt az asztrológia esetében erre az Ige is utalni látszik. De az ilyen jellegű tudományokat Isten a jelenre nézve határozottan megtiltotta, és nem is nehéz rájönni tiltása okára. Az emberi elme ugyanis teljességgel képtelen az ilyen mélyreható és ennyire összetett tudást fölfogni és helyén kezelni; jelenlegi képességeivel elpazarolna egy egész életet, és nem nyerne mást, mint e titokzatos törvénnyel való szánalmasan tökéletlen és teljes mértékben megbízhatatlan ismeretséget. Nem is lehetne bukott állapotában ilyen hatalmas titkokat rábízni, még ha föl is tudná fogni őket. Büszkesége és függetlensége földuzzadna, semmi sem volna elérhetetlen számára, és gonoszsága olyan bűntettekre vinné, amelyeknek most még képzeletében is aligha tudna helyt adni.

A varázsigék és ráolvasások pedig vagy egyszerűen démonok mesterkedései lehetnek, kik által, hogy amikor csak tudták, létrehozták a kívánt hatást, hitet alakítottak ki ezekben, vagy talán egyes esetekben az alkalmazott eszközök valódi erején alapulnak, amelyet a lázadó szellemek így törvénytelenül felfedtek.

A démonokkal való közvetlen kommunikáció, akár írás, tisztánlátás (clairvoyance), tisztánhallás (clairaudience) vagy más módon, mostanra általánosan elterjedté vált. Ezt az ún. médiumi erő tartja fenn, az a képesség, melyet, mint korábban megjegyeztük, egyesek ösztönösen fejlesztenek ki, de sok esetben csak az előírt módszerek szorgalmas és kitartó gyakorlásával lehet elérni³.

A spiritualizmus történelmi feljegyzései a Bibliában. A terafim.

Miután így megvizsgáltuk a démonokkal szövetkezőkre használt bibliai kifejezéseket, vessünk egy pillantást a tárgyat alátámasztó történelmi tényekre. Az özönvíz előtti bűnnel kapcsolatban már szóltunk korábban, és megjegyeztük, hogy annak az özönvíz utáni időkben való megisméltődése hozta létre az összes pogány rendszert és mitológiát. Ezért most rátérünk a démonizmusra való következő utalásra, mely a terafim említésében jelenik meg.

Sok gondot okozott e szó eredetének kiderítése, de R. S. Poole feltételezése Smith *Dictionary of the Bible* című művében megfontolásra érdemes, és ez a terafimot nagyon szoros kapcsolatba hozza a spiritizmussal. Úgy tűnik, hogy használatuk Káldeában kezdődött; de az ország és az ősi Egyiptom közötti rokonság mind nyelvi, mind vallási szempontból jól ismert, és ezért Poole az elnevezést egyiptomi gyökerűre vezeti vissza, és a következőképpen magyarázza:

„Az egyiptomi *ter* szó »alakot, formát, átalakulást« jelent, és a múmia jelölésére használt hieroglifa; a Rituáléban használják, ahol az elhunytak különböző átalakulásait írják le a Hádészbán. A kis múmia alakú figura, a *sebti*, amely általában kék üveglakkal bevont, égetett agyagból készült, és az volt a feladata, hogy az egyiptomi elhunytat képviselje, mágikus természetű, mivel azzal a gondolattal készült, hogy a Hádészbán előnyöket biztosítson a halott számára; de összefügg a *ter* szóval is, mivel múmiát ábrázol, e szó hieroglifáját, és úgy tartották, hogy az elhunytak abban az állapotában van hasznára, amikor átváltozásokon (*teru*) megy keresztül. A nehézség, amiért a *ter* és a *terafim* közötti kapcsolat pusztán feltételezésénél tovább nem mehetünk, hogy az előbbiben hiányzik az utóbbi

---

³ Egy, a szerző által megfigyelt esetben csak három hónapos kitartó gyakorlás után sikerült a démoni érintkezésre vágyó aspiránsnak vágyát megvalósítania. Nem telt bele sok idő azonban, hogy felfedezze e közösség ördögi természetét, és úgy döntött, hogy megszakítja. Amit azonban nehéz volt megszerezni, attól még nehezebb volt megszabadulni, és jó ideig olyan szüntelenül gyötörték a szellemek, kiknek befolyása alá vetette magát, hogy kishíján elveszítette az életét, vagy legalábbis a józan esztét.

harmadik gyöke; és az ókori egyiptomi és a káldeai ősnelvnek a sémi nyelvcsaláddal való *nyelvtani* kapcsolatára vonatkozó jelenlegi ismereteink hiányában lehetetlen megmondani, hogy ez megmagyarázható-e. A *ter* és a *terafim* közötti kapcsolatot tehát csak feltételezni tudjuk. Az egyiptomi vallási mágiával való lehetséges kapcsolat azonban nem elhanyagolható, különösen mivel lehetséges, hogy a héberek házibálvány-imádása ősimádás (ősök tisztelete) volt, a *sebti* pedig az elhunyt férfi vagy nő múmiaszerű kicsinyített mása, tehát akár istenített halott is lehetett, aki *Oziriszként* eme istenség jegyeit viselte – bár nem tudjuk, hogy az egyiptomiak használták-e ilyet az őseik tisztelete során.”

Ha ez az elképzelés valamennyire is igaz, a terafim használata teljesen megegyezik a mai spiritiszták halottaktól való tudakozódásával. És bármi legyen is a szó eredete, az legalábbis tény marad, hogy ezeket a szobrokat törvénytelen jóslási célra tartották. Ezt azonban fordításaink legtöbbször elfedik azzal, hogy „terafim” helyett „bálványok” vagy „bálványimádás” szerepel a szövegben. Sámuel Saulhoz intézett jól ismert szavait így kellene visszaadni: „mert varázslás bűne az engedetlenség, bálványimádás és terafim az ellenszegülés”. Zakariás pedig helyesen így szól: „Mert a teráfimok semmiséget beszéltek és a jósolók hazugságot láttak és az álmok hamisságot beszélnek” (IMIT ford.).

A terafim használói azonban, bár megszegették Jahve törvényét azáltal, hogy halottaktól tudakozódtak és démonokkal léptek kapcsolatba, úgy tűnik, nem tagadták meg Őt nyíltan. Ezt láthatjuk Lábán, majd Dávid felesége, Míkál és a későbbiekben az eretnekké vált izraeliták esetében is. *A Benjámin zsákjában talált pohár.*

A József idejében élt álomfejtő médiumokról már említést tettünk korábban. Egy ugyanebből az időből származó eset egy másik természetfeletti módszer előfordulására is fényt derít. Ugyanis a szolga, amikor József testvéreit azzal gyanúsította, hogy ellopták ura poharát, így kiáltott: „Hiszen abból iszik az én uram, és abból szokott jövendőlni!” (1Móz 44,5). Egy pillanatig sem szabad azt gondolnunk, hogy József az egyiptomi varázspraktikákat követte volna, ezt csak a szolga találta ki az országban általánosan elterjedt gyakorlatra utalva, hogy a pohár értékét ezáltal is emelje. Hiszen amikor József a főpohárnok és a fő sütőmester álmát megmagyarázta, és amikor a fáraó elé is odakerült ugyanezzel, minden démonokkal való kapcsolatot kizárt, és világossá tette, hogy a kijelentés, az álom megfejtése, amit el fog mondani, közvetlenül Istentől jön. Amikor tehát később azt mondja testvéreinek: „Hát nem tudjátok, hogy az ilyen magamféle ember jövendőlni tud?” (1Móz 44,15), akkor úgy kell értenünk, hogy az álcázás miatt hivatkozik erre az egyiptomi szokásra. De nem a szolga korábbi szavaira gondol, hiszen abból a pohárból nem tudott volna jósolni akkor, amikor az éppen nem állt a rendelkezésére.

A gyakorlat, amelyre a szolga utalt, valószínűleg ugyanaz lehetett, mint ami ma is bevett módszer az egyiptomi mágusok között, mely abból áll, hogy valamit egy pohárba öntenek, mereven bámulják, ettől mesmerizálódnak, és képesek lesznek a folyadékban meglátni, amit csak szeretnének. Lane a „*Modern egyiptomiak*” című művében figyelemre méltó és jól ismert beszámolót ad egy sejkéről, aki ilyen módon jóslott, azzal a lényegtelen különbséggel, hogy a fiúnak, akit mesmerizálni akart, a tenyerébe öntött fekete folyadékba kellett bámulnia.

Az egyiptomi varázslók és Mózes konfliktusa.

Amikor Mózes elkezdte Isten csodáit bemutatni a fáraó előtt, azonnal összehívták az egyiptomi médiumokat (vagy adeptusokat), mint akik maguk is csodatévők voltak. Egy bizonyos pontig sikerült is utánozniuk a héber prófétát, viszont teljességgel képtelenek voltak megakadályozni csodáit, valamint honfitársaiknak azok alól enyhülést hozni. Kígyóvá változtatták a botjukat, vérré változtatták a vizet,

békákat hoztak föl a Nílusból, de az ő uruk hatalma végül elapadt, hiszen bármekkora volt is, mégis csak véges volt. Hiába próbálták a következő csodát utánozni, nem sikerült, kénytelenek voltak visszakozni, és elismerni, hogy nem tudnak tovább a Mindenhatóval harcolni.

A varázslás gyakori elítélésének oka a törvényben.

Most már megérthetjük, hogy a Sínai-hegyi törvényben miért van ilyen sok utalás a varázslás különféle módozatainak művelőire. Szükséges volt egyaránt lerombolni az egyiptomi mágusok befolyását, és felkészíteni Isten népét a talán még nagyobb veszélyekre, melyek az Ígéret földjén vártak rájuk. Kánaánban ugyanis sok nefilim-ivadék (4Móz 13,33) élt, és következésképpen hemzsegtek a médiumok, kiknek befolyása révén – mivel a törvénynek nem szereztek érvényt ellenük –, az izraeliták elhajlottak a bálványimádásra, és keserves bajokba keveredtek. Saul, valószínűleg Sámuel ösztönzésére, olyan elszántan pusztította ki ezeket a gonosztevőket, hogy az a néhány túlélő csak titokban gyakorolhatta gonosz mesterségét, és hosszú idő telt el, mire a varázslók és hamis próféták visszanyerték hatalmukat Júdában.

Egy idő múltán azonban maga a pusztítójuk fordult segítségért ahhoz, aki megmenekült kardjától, és visszaigazolta a próféta figyelmeztetését, mely szerint a lázadás, az engedetlenség olyan, mint a varázslás bűne, a makacs ellenszegülés és konokság pedig olyan, mint a bálványimádás és a terafim (1Sám 15,23). Mert amikor Sámuel erről beszélt, Saul már bűnös volt az ellenszegülésben és a konokságban, emiatt pedig a jóslás, bálványimádás és a terafim megkérdezésének bűnére is képes volt, bármilyen förtelmesnek is tűntek neki ezek akkor. Hagyjuk csak szívünket eltávolodni Istentől, és nem lesz olyan nagy, olyan égbekiáltó bűn, ami ne lenne lehetséges számunkra! Saul történetének vége gyászosan bizonyítja ezt, és megmutatja, milyen könnyű martalékává válik az ember a Gonosz hatalmainak, amikor bosszantásainak sokasága miatt a Magasságos Szelleme végül eltávozik tőle, és egymagában áll széttört céljainak romjai között, míg egyre gyülekező félelmei kíméletlen vihar eljöttét vetítik előre védelem nélküli fejére.

Saul és az endori boszorkány története.

A közelgő halál sötét árnyéka kezdte körülfonni az önfejű királyt; meglátta a rájuk törő hadsereg csillogó sisakjait és lándzsáit, megfélemllett, és szíve reszketett nagyon (1Sám 28). Az Úr Szelleme már nem szállt le rá, mint akkoriban, amikor körbeküldte a véres jeleket, és felindulva összehívta egész Izraelt, hogy együtt vonuljanak vele Jábes-Gileádba (1Sám 11,7). Sőt, a múlt bűneinek fantomjai, és talán a lemészárolt papok vérbefagyott alakja (1Sám 22,18) lebegett folyamatosan a szeme előtt, és rabolta el minden nyugalma, minden szilárd elszántságát. Az őt oly sokáig türelmesen elhordozó, érte oly sokszor esedező próféta halott volt. Próbált imádkozni, de rájött, ha valakinek bármilyen gonoszság van a szívében, azt az Úr nem hallgatja meg. Mert Jahve, aki oly türelemmel kérlelte őt, oly sokszor megbocsátott neki, végül elfordult tőle, és többé nem felelt neki, sem álmok, sem az Urim, sem próféták által. Az üdvösség kapui, melyek egész nap hiába voltak kitárva, alkonyatkor hirtelen bezárultak, és sem alakot nem látott, sem hangot nem hallott immár kétségbeesett kiáltására válaszul.

És gonosz gondolatnak engedte át magát: eszébe jutottak a kísérőszellemekkel társalkodók és a varázslók, akiket a törvény iránti engedelmességből kipusztított az országból; tudta, hogy annak hírében álltak, hogy föl tudják hívni a halottakat, és talán azzal elnyomva lelkiismeretét, hogy az Úr prófétájával akar beszélni, elhatározta, hogy mivel Isten nem akarja meghallgatni őt, a sötétség hatalmaival fordul.

Bárha Jóbbal együtt azt mondta volna: „Bár megöl engem, benne reménykedem” (Jób 13,15), talán irgalomra lelhetett volna végül! De ritkán adatik hit az életük végén azoknak, akik minduntalan

ellökték maguktól a felajánlott kegyelmet: a tapasztalat arra az általános szabályra tanít, hogy ahogyan él, úgy hal meg az ember; és így volt ez Saul esetében is. Kísérőjéhez fordulva megkérdezte, hogy tudnak-e démonokkal praktikálóról, aki még életben maradt. A kérdés bizonyára megdöbbenette őket, hiszen Saul, aki oly kíméletlenül pusztította a médiumokat az Úr nevében, most azzal szégyenitené meg magát, hogy kérdezősködik tőlük! Azonban a király nyilvánvalóan komolyan gondolta, és látszott, hogy súlyosan zaklatott, ezért elmondták neki, hogy egy boszorkány⁴ rejtőzik Endor barlangjaiban, nem több, mint hét-nyolc mérföldnyire a tábortól. Endor! Jó ómennek tűnt a név, hiszen nem ott történt-e, hogy Izrael két nagy ellensége, Jábin és Sisera elvesztek, és föld trágyájává lettek? (Zsolt 83,9-10).

Saul pedig az éjszaka leple alatt két kísérőjével elindult, hogy betöltsse gonoszságainak mértékét. Nem sokára a Kis-Hermón északkeleti lejtőjén találta magát, és az a gyakorlottság, mellyel kísérői a hegy számos hasadéka közül megtalálták a boszorkány barlangját a sötétben, bizonyítani látszik, hogy korántsem először jártak itt. A barlang talán tűzrakástól gyéren megvilágított üregébe lépve a király olyan szavakkal szólította meg az asszonyt, amelyekből kiderül, hogy mestersége teljesen azonos volt a modern médiumokéval. „Kérlek – mondta –, jósolj nekem kísérszellem által, és hozd fel nekem azt, akit neked megnevezek!” A boszorkány először gyanakodott, de Saul egy különös ígérettel megnyugtatta, és megesküdött Jahve nevére, hogy nem esik bántódása, amiért megszegi Jahve törvényét. Az asszony erre megkérdezte, hogy melyik szellemmel szeretne kommunikálni, és miután megtudta, hogy Sámuel kell fölhívnia, megkezdte az előkészületeket.

Az *óbról* azt feltételezték, hogy hatalma van megidézni a halottakat, de mivel nem fogadhatjuk el azt, hogy ez a hatalom az igazak szellemére is kiterjedt volna, nyilván, de legalábbis sok esetben, minden bizonnyal maga a kísérszellem személyesítette meg a kívánt szellemet. Természetesen minden szükséges információt villámsebessen megkaphatott azoktól a démonoktól, akik a megidézett ember életét figyelemmel kísérték⁵. Így az asszony kísérszellemé kétségkívül Sámuelként mutatkozott volna be, és talán megnyugtató szavakat intézett volna a királyhoz. A szokásos eljárást azonban váratlan közbeavatkozás szakította félbe, a médium pedig felsikoltott a rémülettől, amikor felfogta, valószínűleg a démon által, hogy a kérdező nem más, mint nagy ellensége, Saul király; és ami még rosszabb, minden erejét fölfüggesztette, sátáni cinkosát pedig megbénította egy olyan alak megjelenése, akivel kapcsolatban érezte, hogy vele neki sem része, sem öröksége nincsen. Hiszen mivel Saul a halottaktól akart tudakozódni, Isten haragjában felküldte a valódi Sámuel, a végzet félelmetes üzenetének hozójaként.

Nem kell tovább nyomon követnünk a történetet: Sámuel rettentő szavai, Saul kétségbeesése, a táborba való visszatérése és másnapi szerencsétlen végzete olyan dolgok, amelyekkel most nem foglalkozunk. Csak annyit kell megjegyeznünk, hogy az asszonyt nyilvánvalóan jól ismerték Saul tisztjei; hogy egy kísérszellem segítette; hogy biztos volt abban, hogy képes természetfeletti hangon

---

4 Illetve, a hébert pontosan fordítva: „asszony, akit egy démon birtokol”

5 Ez tűnik a legvalószínűbb magyarázatnak arra, hogyan rendelkezhetnek a médiumok gyakran a múlt olyan pontos ismeretével, de hogyan magyarázzuk meg a még csodálatosabb, bár teljesen megbízhatatlan jövőmondásaikat? Talán valahogy a következőképpen: Istennek az emberrel való bánásmódja, valamint az emberi fejlődés különböző szakaszai kétségtelenül szisztematikusak és következetesek; ezért az előlünk elrejtett törvényeket talán ismerő és hatezer év tapasztalatával is rendelkező gonosz szellemeknek valószínűleg van valamilyen általános előrelátásuk az elkövetkező eseményekre. De semmiképpen sem képesek behatolni a Mindenható mélységes tervei közé, és ezért számításaikat gyakran keresztülhúzza Isten akaratának váratlan fordulata. Így talán megérthetjük, hogy előrejelzéseik miért igazolódnak be gyakran meglepő módon, míg máskor éppoly nyilvánvalóan kudarcot vallanak.

megszólalni, valamint abban, hogy legalábbis ő láthat és leírhat egy jelenést; hogy természetfeletti információk alapján ismerte fel Sault; és hogy megrémült, amikor a hamisítvány helyett, akire számított, a valódi Sámuel jelent meg. Végül pedig, az Ige kifejezetten mondja, hogy a médiummal való konzultáció bűne pecsételte meg Izrael első királyának végétét (1Krón 10,13).

Spiritualizmus Júda történelmében.

Innentől fogva nem történik médiumokról említés Júda történelmében egészen Ézsaiás napjaiig. Addigra visszaszivárgott a gonoszság az országba a környező pogány népektől, és a bálványimádás és varázslás gyorsan teret nyert. Ezért kiált így fel Ézsaiás: „Mert azért vetted el népedet, Jákób házát, mert tele volt kelettel és mesmeristákkal, mint a filiszteusok; és a külföld gyermekeivel fogtak kezét” (Ézs 2,6). Világosan kiderül ebből a versből, hogy a démonizmus ismét túlsúlyba kezdett kerülni, Ézsaiás szavai pedig kemények ellene, és különösen azok ellen a gyakorlatok ellen, amelyek a modern spiritualizmusban most ismét megjelentek (Ézs 8,19; 19,3; 29,4; 47,12-14).

Ezékiás gonosz fiának, Manassének a trónra lépésekor a lázadás élén nyíltan a király állt, mert azt mondja róla az Ige, hogy gonoszul cselekedett az Úr szemei előtt, a pogányok utálatosságai szerint, akiket az Úr kiűzött Izrael fiai elől (2Kir 21,2). Tanulságos ennek a gonoszságnak a részleteit megfigyelni, mivel rámutat a spiritualizmus és a bálványimádás, és ezáltal a római katolicizmus kapcsolatára, amely Layard, Rawlinson és mások felfedezéseinek köszönhetően ma már egyértelműen bebizonyosodott, hogy a babiloni rendszerből és a régi Baál-imádatból ered. A következő ugyanis a „pogányok utálatosságai” kifejezés magyarázata (2Kir 21,3-6): „És ismét felépíttette a bámákat, melyeket elveszített atyja, Ezékiás; és oltárokat állított a Baálnak, és Asera-szimbólumot csináltatott, mint Áháb cselekedett, Izrael királya, és leborult az ég egész seregének és azokat szolgálta. És oltárokat épített az Úr házában; melyről azt mondta az Úr: Jeruzsálemben helyezem nevemet. És oltárokat épített az ég egész seregének; az Úr házában mindkét udvarában. És átvitte fiát a tűzön, és bűvölés (mesmerizmus) és jelek magyarázata által jóslott, halottidézőket (akiknek kísérszellemük volt) és jósmestereket (varázslókat) tartott; sok olyat tett, ami rossz az Úr szemeiben, bosszantván őt”.

Ezeknek az utálatos mesterkedéseknek félelmetes következményeire figyelmeztetett az Úr azzal, hogy (2Kir 21,12-13): olyan ítéletet hoz rájuk, hogy mindenkinek, aki azt hallja, mind a két füle belecsendül; hogy a földdel teszi egyenlővé Jeruzsálemet, úgy, ahogyan Samáriát is elpusztította; hogy úgy bánik a szent várossal, mint az ember a tállal, hogy miután kitörölte, még le is borítja, hogy egy csepp se maradjon benne.

A következő király, Jósiás, valóban el is törölte az utálatosságokat és eltávolította a médiumokat az országból, de amint azt Jeremiás panaszaiból és kárhoztatásaiból láthatjuk, hamarosan visszatértek. A végsőig bízott bennük az elvakult nép, és elfordult Jahve szolgájától, amikor az így kiáltott: „ne hallgassatok prófétáitokra és jövendőmondóitokra és álomlátóitokra és bűvölőitekre (mesmerizálóitokra) és varázslóitokra, akik azt mondják nektek, mondván: Nem fogjátok a babilóniai királyt szolgálni: mert ők hazugságot prófétálnak nektek, hogy eltávolítsanak benneteket földeitekről, és elszórjalak titeket, és elveszettek” (Jer 27,9-10).

Jósiás reformjának hatása tehát csak átmeneti volt, és Jeruzsálem fenyegető ítélete és bukása ezért hamarosan bekövetkezett. Ez a harmadik eset, amely a levegőig lázadó lakóival való nyíltabb és általánosabb érintkezés következtében bekövetkező gyors pusztulást példázza.

A spiritualizmus nyomai Izrael történelmében.

Izrael királyságában a varázslás elterjedése a Baál-kultusz természetes következménye volt. A hamis próféták, valamint azok, akik Júda királyságának utolsó napjaiban működtek, kétségkívül a Sátán ügynökei által ihletett médiumok voltak. És szörnyű, mégis tanulságos az a jelenet, amikor a hazug szellem engedélyt kap, hogy a Baál-prófétákba, a király udvarának médiumaiba menjen, hogy hatásukra a szerencsétlen Aháb, félrevezettetvén, a halálát lelje (1Kir 22,21-23).

Nem sokkal később félreérthetetlen utalást láthatunk a mesmerizmus szíriai elterjedésére. Amikor ugyanis Naámán meghallotta Elizeus üzenetét, felháborodott a próféta távolmaradásán, és dühösen felkiáltott: „Íme, azt gondoltam, biztosan kijön hozzám, és megáll, és segítségül hívja az Úrnak, az ő Istenének nevét, és meglengeti a kezét a hely fölött, és meggyógyítja a leprást” (2Kir 5,11). Meg kell jegyeznünk, hogy mi a [King James Biblia] lapszél szerinti fordítását vettük át, amely egyedül fejezi ki a *núf* helyes jelentését a Hifilben⁶. Ez az ige ugyanis azt jelenti, hogy fel-le lóbálni, lengetni, és ez a szó a *tenúfá*, a lengetési áldozat szótöve is.

Naámán tehát jól ismerte a Rimmón papjai és országának hamis prófétái által gyakorolt mesmerikus gyógyítás módszerét, ezért arra számított, hogy Elizeus is ugyanígy fogja majd lengetni fölötté a kezét. Így már megérthetjük a próféta bánásmódját. Ha ugyanis személyesen jött volna el hozzá, és kezét a leprás helyek fölé tette volna, Naámán kétségkívül Elizeus mesmerikus hatásának tulajdonította volna a gyógyulást, aki emiatt nem találkozott vele, hanem elküldte, hogy fürödjön meg a Jordánban.

„Mit béke? Amíg anyádnak, Jezábelnek paráznasága és sok boszorkánysága még egyre folyik!” – volt Jéhu dühös válasza Jórámnak (2Kir 9,22). És egyes modern spiritualisták tanításai alighanem emlékeztetnek is bennünket a két bűn szoros kapcsolatára.

Zakariás próféciája.

A prófétai könyvekben a médiumokra való utalások közül már olyan sokat megvizsgáltunk, hogy csak egy figyelemre méltó ígéretet említünk meg Zakariás ajkáról. „És lesz azon a napon, mond a Seregek Ura, kiirtom a bálványok neveit az országból, és nem említetnek többé; és a prófétákat és a tisztátalanság szellemét is eltávolítom az országból” (Zak 13,2). Ennek a szakasznak a szövegkörnyezetben való vizsgálata nyilvánvalóvá teszi, hogy amikor a zsidók visszatérnek a saját földjükre hitetlenségben, a spiritualizmus mennyire elterjedt lesz körükben, de Királyuk eljövételével örökre megszabadulnak a korábbi elűzetésüket okozó átoktól.

Spiritualizmus az Újszövetségben.

Az Újszövetségben ugyanezre a bűnre találunk utalásokat, és a későbbiekben ihletett írók is hasonlóképpen ítélik meg. Már említettük a filippibeli szolgálólányt, akiben püthoni szellem volt, ami alatt valószínűleg azt kell értenünk, hogy a kísérszelleme annak a nagy hatalmasságnak volt az alárendeltje, akit Apollón néven, a napistenként és a delphoi jósda ihletőjeként tiszteltek⁷. Ezt a

⁶ Hifil: műveltető igeképző a héberben (ford.)

⁷ Egy görög vagy római elméjében bizonyára ilyen képzetet keltett e pogány kifejezés jelentőségteljes átvétele. Püthon eredetileg a delphoi nagy jóvendőmondó kígyó neve volt, amelyet Apollón ölt meg. Ezért vette fel az isten a Püthosz címet, és lett a jósök és jóvendőmondók sugalmazója. Delphoi papnőjét Püthiának vagy Püthónisszának hívták, és később a Püthón elnevezést minden olyan jósdémonra kiterjesztették, amely Apollón nevében válaszokat adott.

A Csel 16,16-ban a *püthóna* (πυθωνα) olvasat jobb a *püthónosznál* (πύθωνος), és a szó szerinti fordítás így hangzik: „egy szellem egy püthón”, azaz egy püthóni szellem. Tertullianus (*A lélekről*, XXVIII.) a mágiával kapcsolatos démonokat három csoportba sorolja: (1) *katabolikus* szellemek, amelyek a földre vetik az embereket; (2) *paredrális* szellemek, amelyek folyamatosan mellettük vannak, kísértik őket; és (3) *püthonikus* szellemek, amelyek transzba ejtik őket. Ha ez az osztályozás igaz, akkor a filippi szolgálólány tisztánlátó vagy transz-médium lehetett.

megállapítást azonban teljesen elhomályosítja, hogy a „püthoni szellemet” pontatlanul „jóslás szellemének” fordítják az általunk használt Bibliában, és így az angol olvasók előtt rejtve marad az az utalás, hogy az Apollónnak nevezett létforma bizonyos mértékig valóban rendelkezett a neki tulajdonított jellemzőkkel. Ennek azonban már nem kell így lennie; ugyanis a spiritualizmusnak az ősi istenekkel való tényleges kapcsolata különös jelentőséggel bír akkor, amikor démoni ihletettségűnek vallott versekben hatalmas angyali lényként jelenik meg újra Apollón.

Említettük korábban, hogy Pál a varázslást a hústest nyilvánvaló cselekedetei közé sorolja, valamint beszéltünk az Efezusban mágikus praktikákat űzők megtéréséről, és csak annyit teszünk még hozzá, hogy az Ige a Jelenések utolsó fejezeteiben kétszer is említi a bűbájosokat. Azok közt felsorolva találjuk őket, akiknek része a tűzzel és kénkövel égő tóban lesz (Jel 21,8), és figyelmezteti őket, hogy soha nem járhatnak az aranyváros utcáin (Jel 22,15). A Timótheushoz írt első levél prófétai szakaszát egyelőre szándékosan kihagyjuk.

A Biblia tanúbizonysága tehát mindenütt következetes, nem is lehetne jobban kifejezni, mint Mózes nyomatékos szavaival, hogy aki démonikus praktikákat művel, az mind „utálat az Úr előtt” (5Móz 18,12).

Folytatása következik: II. rész, A történelem tanúbizonysága